DOSSIER FORTIS WIJZIGT TOPMANAGEMENT

Hendrik Jan Bos, de pitbull van de Nederlandse advocatuur, vindt dat topmanagers niet onaantastbaar zijn

‘Wie gromt, moet ook durven bijten’

In Nederland is Hendrik Jan Bos al lang geen onbekende meer. De Amsterdamse advocaat nam de wapens op tegen zowat alle Nederlandse grootbanken en vermogensbeheerders in naam van gedupeerde beleggers. Vaak ook met succes. Zo won hij een veldslag tegen Dexia Bank Nederland. Die betaalde een schadevergoeding aan beleggers die veel geld hadden verloren door de risicovolle aandelenleaseproducten die de bank er ooit aanbood. Ook ABN AMRO en Rabobank werden al bedacht met een schadevergoeding nadat Bos de banken het vuur aan de schenen had gelegd.

Toch heeft de Amsterdamse raadsman geen instinctieve aversie tegen banken en vermogensbeheerders. ‘Natuurlijk heb ik niets tegen banken, net zoals een leeuw ook niets tegen gazelles kan hebben. Hij heeft ze toch nodig om te overleven?’

Maar Bos is natuurlijk geen leeuw in verhouding tot de steeds groter wordende bankengroepen. Hij voelt zich op zijn best in de rol van David tegen Goliath, van klein duimpje tegen de reuzen. ‘Om te vechten tegen zulke grote instellingen moet je als particulier wel een sterke ruggengraat hebben. Velen beginnen er gewoon niet aan. Mensen denken dat ze niet kunnen optornen tegen de duur betaalde advocaten van de financiële instellingen. Die spelen het juridisch steekspel zonder emotie en met zeeën aan tijd. Dat het toch de moeite loont om de wapens op te nemen, geeft me een absolute kick. Mijn maatpak is mijn harnas.’

Zodra hij zijn harnas afgooit en zich naar het thuisfront begeeft - Bos woont op een eiland in een meer nabij Alkmaar - ontpopt hij zich tot een vredelievende sprookjesverteller, haalt hij de gitaar boven en vertolkt hij liedjes van John Denver. Zelfs in zijn kantoor kost het weinig moeite hem te overhalen een van zijn geroemde Elvis-imitaties ten beste te geven. ‘Caught in a trap, I can’t walk out’. Kan het toepasselijker?

Nu meent u ook Jean-Paul Votron en Maurice Lippens, respectievelijk de gedelegeerd bestuurder en de voorzitter van de raad van bestuur van Fortis, aansprakelijk te moeten stellen. Op welke gronden precies?

Hendrik Jan Bos: ‘In tegenstelling tot wat al in de media is verschenen, heb ik nog geen concrete claim naar Votron of Lippens uitgestuurd. We onderzoeken of we Votron en Lippens individueel aansprakelijk kunnen stellen voor hun uitlatingen op de Nederlandse markt. Misschien moet ik toch even verduidelijken dat ik niet optreed voor Belgische beleggers. Ik ken niets van het Belgische recht en kan daar ook geen uitspraken over doen. Maar voor de Nederlandse gedupeerden die bij me zijn komen aankloppen, onder wie nogal wat bedrijfsleiders die hun zuur verdiende centen in rook hebben zien opgaan en zich bedrogen voelen, baseer ik me op een Wet Financieel Toezicht die vorig jaar in Nederland van kracht is geworden. Volgens mij gaat het om een precedent. Ik wil met mijn actie het signaal uitsturen dat ook de individuele bestuurders van beursgenoteerde bedrijven een grote voorlichtingsplicht hebben. Ze gaan niet om met hun eigen centen, maar met die van iemand anders. Het zijn ingehuurde managers die werken voor een bedrijf dat door anderen is opgebouwd en waar andere mensen hun geld hebben ingestopt. Daarom is hun voorlichtingsplicht veel groter dan van ondernemers die hun eigen bedrijf beredderen. Voorlopig ben ik nog in het stadium van het grommen. Maar wie gromt, moet ook durven bijten.’

Is het niet al te gemakkelijk bestuurders individueel af te rekenen op basis van wat we nu weten? Zij konden misschien niet voorzien dat de kredietcrisis zo lang zou aansleepen. En oordelen ‘a posteriori’ is altijd wat gemakkelijk.

Bos: ‘Daar gaat het niet om. De vraag is of Lippens en Votron het beleggerspubliek tijdig en eerlijk hebben ingelicht. Neem dat verhaal van de kredietcrisis. De Fortis-top heeft altijd volgehouden dat de bank-verzekeraar geen nadelen van de kredietcrisis zou ondervinden. Nu blijkt dat Fortis wel in de klappen heeft gedeeld. De cruciale vraag is dus of Votron en Lippens dat wisten of dat hadden kunnen weten op het ogenblik dat ze beweerden dat er niets aan de hand was. Nog zoiets: de aankoop van ABN AMRO zou niet te duur betaald zijn geweest. Inmiddels is duidelijk geworden dat de overname wel een negatieve impact heeft gehad op de solvabiliteit van Fortis. We zeggen dus niet: ‘Je had de gevolgen van de kredietcrisis moeten voorzien’. We zeggen wel: ‘Als je weet of had kunnen weten dat je toch in de klappen van de kredietcrisis zou delen, heb je dan niet te lang getalmd om de aandeelhouders voor te lichten? Want als je het publiek wel gelijkmatig en op regelmatige tijdstippen had geïnformeerd, had je eind juni niet zo’n paniekreactie teweeggebracht. En dan hadden de aandeelhouders eerder kunnen beslissen hun aandelen te verkopen. Het komt erop aan dat je eerlijk bent in je voorlichting.’

Waarom richt u zich uitsluitend tot Votron en Lippens en niet tot de vennootschap zelf of tot de voltallige raad van bestuur?

Bos: ‘Als ik me tot de bank zou richten, wordt het een vestzakbroekzakoperatie, want dan zouden de gedupeerde aandeelhouders, eigenaar van Fortis, alleen zichzelf een vergoeding uitkeren. Mijn acties zijn gericht tegen de mensen die de uitlatingen hebben gedaan. En dat waren in Nederland vooral Votron en Lippens. Was het de financieel directeur van Fortis geweest, dan zou ik me tot die man richten.’

Riskeert u nu geen heksenjacht te ontketenen tegen bestuurders? Of dat bekwame stuurlui de risico’s niet meer willen lopen en geen verantwoordelijkheid meer zullen opnemen?

Bos: ‘Je moet natuurlijk voorzichtig blijven met aansprakelijkheidsvorderingen. Je moet het ook niet te gek maken. Maar het is wel eens goed om wat tegengewicht te vormen. Ondernemingen worden steeds groter en machtiger en de bestuurders wanen zich steeds meer onaantastbaar. Daar moeten we niet over ons heen laten gaan. Voor de bestuurders geldt wat de Britten zeggen: *‘If you can’t stand the heat, stay out of the kitchen!’* Door de procedures die de jongste tien jaar in Nederland zijn ingesteld zijn de banken en vermogensbeheerders wel voorzichtiger geworden. De regels zijn ondertussen aangescherpt. De kans dat iemand zijn geld kwijtraakt en niets kan ondernemen, is kleiner geworden. Processen en andere crisissen zijn vaak de mest waarop een mooie paddenstoel kan groeien.’

ROBECO

Net als in Nederland moeten banken in België tegenwoordig een beleggersprofiel opstellen. Helpt dat niet om ongelukken te vermijden?

Bos: ‘Beleggersprofielen zijn voor banken vooral een instrument om zichzelf in te dekken. Dan zegt die bankbediende. ‘En meneer, u bent wel iemand met wat durf. Zal ik even noteren dat u een offensief beleggersprofiel heeft?’ Als het achteraf toch misloopt, valt de bank niets te verwijten.’

‘Het grappige is dat banken en vermogensbeheerders mannen liever zien komen dan vrouwen. Mannen zijn ongeduldiger. Die gaan gemakkelijker over tot nieuwe aandelentransacties. Ze betalen dus ook meer provisies dan vrouwen. Maar vrouwen halen door hun geduld vaak een beter rendement. ‘

Verraadt uw actie geen verkeerd begrepen patriottisme, in de zin van: ‘We zullen die Belgen eens een lesje leren’?

Bos: ‘Helemaal niet. Want de manier waarop Rijkman Groenink ABN AMRO aan het bankentrio heeft ‘verpatst’, vind ik *a bloody shame*. Wat Groeninck met ABN AMRO heeft gedaan, vind ik nog erger dan wat Votron of Lippens doet. De meeste Nederlanders vonden het helemaal niet prettig dat ABN AMRO werd verkocht. Waarom moest dat zo? De overname door het bankentrio is doorgegaan enkel en alleen omdat de heer Groenink zijn zakken wilde vullen en geen zitje kreeg in het bestuur bij een eventuele fusie met ING. De overname door het bankentrio is alleen te wijten aan het ego van Groenink. Dat is een echt kleinejongetjesspelletje geweest. In Nederland leeft nog altijd het sentiment dat het om een domme uitverkoop van Nederlands erfgoed ging. De voorloper van ABN AMRO, de Handelsbank, werd nog opgericht door koning Willem I rond 1820. Ik procedeer heel veel tegen ABN AMRO maar dat belet niet dat ik het een schitterend bedrijf vind.’

In een globaliserende wereld kan je de bankenfusies toch niet tegenhouden?

Bos: ‘Dat is juist. Maar is groter ook altijd beter? Nu krijg je een soort oligarchie in de bankenwereld. Stel dat er in een land vier grote banken overblijven, dan wordt dat toch een grote inteeltclub? Want die banken hebben dan ook nog eens aandelen in elkaar. Hun belangen zijn verstrengeld. Als er dan eentje omver dreigt te vallen, wordt het voor de drie andere banken veel moeilijker om de vierde te redden. Die dreigen in de ondergang te worden meegesleurd. Een reddingsoperatie blijft gemakkelijker als er, naast een centrale bank, nog tien andere banken overblijven. Ik vind het onzin om te beweren dat alles beter wordt als het groter wordt. Alles heeft een grens. Is een ziekenhuis voor 10.000 patiënten echt zoveel beter dan een ziekenhuis met 3.000 bedden? Ik geloof van niet.’

‘Oligopolies zijn trouwens gevaarlijk omdat je én het geld én de macht concentreert bij een beperkt aantal spelers. Ze zullen de markt domineren, het wordt gemakkelijker om concurrentievervalsende prijsafspraken te maken en de consumenten worden steeds meer afhankelijk van een beperkt aantal spelers. Het verhaal dat groter ook beter is, wordt natuurlijk vooral verteld door de toplui aan wie mooie aandelenopties zijn toegekend.’

U bent zelf ook tweeënhalf jaar bij een vermogensbeheerder actief geweest.

Bos: ‘Dat klopt. Ik was advocaat en heb dan een poosje voor Robeco gewerkt. Dat was een bewuste commercieel-strategische keuze. Ik moest er beleggingsproducten samenstellen. Weet u wat nu het voordeel is? Als je weet hoe een auto wordt gemonteerd, kan je hem nadien ook makkelijker weer uit elkaar halen. Dat is dus een verrijking geweest. Al slaagde ik bijna niet voor mijn psychologische testen voor ik er werd aanvaard. De bedrijfspsycholoog vond me ‘ te hanig’ terwijl een bedrijfsjurist net een dienende rol moet vervullen.

Ligt u soms nog wakker van de zaken die u verdedigt?

Bos: ‘Ik probeer dat tot een minimum te beperken, maar ik kan slapeloze nachten niet helemaal uitsluiten. Voor particuliere beleggers staat er vaak zo enorm veel op het spel. En weet u wat nog het ergste is? Als ik win, ben ik één dag vrolijk. Als ik verlies, loop ik een week chagrijnig. De vreugde van het winnen waait sneller over dan de pijn om het verlies.’

■ (tijd) - Hendrik Jan Bos, de Nederlandse advocaat gespecialiseerd in de verdediging van gedupeerde beleggers, is vast van plan de toplui van Fortis van hun voetstuk te halen. ‘Ik heb geen aversie tegen banken. Maar ik wil wel het signaal geven dat hun goedbetaalde toplui goed op andermans centen moeten letten. Toplui zijn niet onaantastbaar. Dat het de moeite loont de wapens tegen hen op te nemen, geeft me een absolute kick. Mijn maatpak is mijn harnas.’

INTERVIEW

Hendrik Jan Bos
managing partner
Bos&Partners

- Opleiding rechten aan de universiteiten van Nijmegen en Groningen.
- Advocaat sinds 1989.
- Tussen 1995 en 1998 jurist voor de Nederlandse vermogensbeheerder Robeco Groep.
- Won enkele grote zaken ten voordele van beleggers tegen banken als Dexia-Nederland, ABN AMRO en Rabobank.

door Ellen CLEEREN

> De manier waarop Rijkman Groenink ABN AMRO aan het bankentrio heeft verpatst, vind ik ‘a bloody shame’.

Advocaat Hendrik Jan Bos: ‘De meeste Nederlanders vonden het helemaal niet prettig dat ABN AMRO werd verkocht, onder meer aan Fortis.’ FOTO: PETER STRELITSKI

> Stel dat er in een land vier grote banken overblijven, dan wordt dat toch één grote inteeltclub.